

Список використаних джерел:

1. Бобровська О.Ю. Застосування корпоративного способу господарювання в територіальних громадах : навч. посіб. / О.Ю. Бобровська. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2014. – 260с.
2. Бобровська О. Ю. Теоретико-методичний і практичний підхід до налагодження ефективних економічних відносин в територіальних громадах / О. Ю. Бобровська, Я.В. Полянська // Публічне адміністрування : теорія та практика: ел. зб. наук. пр. / редкол.: С.М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2018. – № 2(20). – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2018-02\(20\)/index.html](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2018-02(20)/index.html).
3. Паспорт Васильківської об'єднаної територіальної громади. – Режим доступу : <http://oblrada.dp.gov.ua/wp-content/uploads/2016/08>.
4. Паспорт міста Вільногірськ. – Режим доступу : <http://vilmogirsk-rada.gov.ua/socialnoekonomichnyu-rozvytok/pasport-mista/pasport/>
5. Положення про Департамент економічного розвитку Дніпропетровської обласної державної адміністрації : затверджено розп. голови облдержадм. від 21 серп. 2015 р. № Р-493/0/3-15. – Режим доступу: <https://adm.dp.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-departament-ekonomichnogo-rozvitku-dnipropetrovskoyi-oblasnoyi-derzhavnoyi-administraciyi?v=5b71504d7854a>.
6. Положення про департамент інноваційного розвитку Дніпровської міської ради : затверджено рішенням міської ради від 20 черв. 2018 р. №47/33. – Режим доступу : https://dniprorada.gov.ua/upload/editor/47_33.pdf.
7. Положення про Департамент соціального захисту населення Дніпропетровської обласної державної адміністрації у новій редакції : затверджено розп. голови облдержадм. від 14 черв. 2018 р. № Р-330/0/3-18. – Режим доступу : <https://adm.dp.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-departament-socialnogo-zahistu-naselennya-dnipropetrovskoyi-oblasnoyi-derzhavnoyi-administraciyi-u-novij-redakciji>.
8. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
9. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
10. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11 верес. 2003 р. № 1160-IV. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.
11. Статут територіальної громади м. Дніпропетровськ: зареєстровано Дніпропетровським обласним управлінням юстиції 20 черв. 2001 р.; прийнято Дніпропетровською міською радою ХХІІІ скликання 13 черв. 2001 р. – Режим доступу : <https://dniprorada.gov.ua/uk/page/statut-teritorialnoi-gromadi-mista>.
12. Статут Апостолівської міської об'єднаної територіальної громади: затверджено рішенням Апостолівської міської ради від 21 груд. 2017 р. № 1252-42/VII. – Режим доступу : <https://apost.otg.dp.gov.ua/ua/rada/statut-apostolivskoyi-miskoyi-otg>
13. Статут Зеленодольської міської об'єднаної територіальної громади: затверджено рішенням Зеленодольської міської ради від 22 квіт. 2016 р. № 144. – Режим доступу : <https://cutt.ly/0gQRjasm>.

Трещов Мирослав Миколайович,

Мунько Анна Юрївна

РЕШОРИНГ ЯК ШЛЯХ ІНДУСТРІАЛЬНОГО ПРОРИВУ УКРАЇНИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Після здобуття у 1991 р. незалежності Україна стала повноцінним учасником міжнародного розподілу праці. При цьому значна кількість

неконкурентоспроможних підприємств часів ССРСР припинили свою діяльність, однак повноцінної заміни частини з них не створено досі.

З точки зору індустріального прориву Україна має чимало можливостей для того, щоб капіталізуватися на маржі за трудовими ресурсами. Зараз важливо не експортувати робочу силу, а спробувати на основі трудових мігрантів, які повернулися в Україну в зв'язку з карантинними обмеженням через світову пандемію COVID-19, запустити європейське індустріальне виробництво на принципах сталого розвитку. Тому органам місцевого самоврядування доцільно створити та впровадити систему стимулів для залучення людського ресурсу в свою територіальну громаду. Органам державної влади, у свою чергу, варто розробити ефективні механізми повернення виробництва на територію України, у тому числі й державні дотації. Тут важливо враховувати, зокрема міжнародні тренди, як от відтік капіталу з Китаю, який очевидно, збережеться в найближчі роки. У цьому контексті потрібно уважно проаналізувати, наскільки європейці будуть зацікавлені у перелокації компаній та адресно працювати з такими компаніями, пропонуючи їм поліпшені умови щодо оподаткування, інвестування тощо. Претендуючи на частину відтоку з Китаю Україна отримує нові кон'юнктурні можливості та потрапляє на зовсім інший рівень відносин з європейськими урядами. У такий спосіб посиливши національну економіку країна буде розглядатися вже не як периферія, а як важлива для Європи самостійна одиниця.

Слід відзначити структурні зміни, які на нашу думку, відбуватимуться в частині глобальних стандартів, серед яких можемо виділити п'ять основних напрямів:

- неприйняття ризику інвесторами по відношенню не тільки до держав, а й до окремих галузей економіки та підприємств (з початку пандемії було виведено в чотири рази більше, ніж під час фінансової кризи 2008 р. акцій і облігацій з країн з ринком, що формується);

- серія дефолтів, спровокована суттєвим зростанням заборгованості країн, підприємств і домогосподарств під час та за наслідками світової пандемії Covid-19. Частина заборгованості, ймовірно, буде списана на державному, корпоративному і побутовому рівнях, чого навряд виявиться достатньо для упередження масових дефолтів (наприклад, про відмову обслуговувати борг оголосив Ліван). Питання накопичення державного боргу гостро стоїть і для України (у 2016 р. частка державного боргу у ВВП досягла 81 %, що викликало шквал критики та суспільного збурення, а окремі статті Закону «Про Державний бюджет України на 2020 рік» містять положення, які допускають «ручне управління» державним боргом і можуть призвести до порушення середньострокових і довгострокових параметрів фінансової безпеки країни;

- посилення нерівності через кризу, через що національні уряди вимушені надавати безпрецедентну фінансову та податкову підтримку внутрішній економіці. Міністри фінансів країн ЄС узгодили пакет економічних заходів на суму 540 млрд. євро для підтримки економіки ЄС [9], зокрема: 100 млрд. євро – субсидіювання заробітної плати за умови, що компанії скорочують робочий час працівників, не скорочуючи робочі місця; 200 млрд. євро – розширення програм кредитування компаній; 240 млрд. євро – фінансування «дешевих» кредитів в рамках фонду

Європейського механізму стабільності (European Stability Mechanism [10]). В свою чергу Німецький Бундестаг ухвалив одразу низку пакетів заходів для підтримки підприємств та громадян в період пандемії на понад 750 млрд. євро. Зокрема, 600 млрд. євро спрямовані на створення фонду для виділення кредитів та націоналізації великих підприємств, які особливо сильно постраждають від кризи, та 156 млрд. євро – на допомогу малому бізнесу і громадянам. Уряд Італії затвердив пакети економічних заходів на загальну суму 750 млрд. євро для підтримки бізнесу в рамках посилення правил щодо боротьби проти пандемії та державні гарантії на позики і інвестиції. Відповідно до затверджених рішень 340 млрд. євро виділено у вигляді державних кредитів, 400 млрд. євро – на підтримку ліквідності підприємствам усіх категорій і форм власності, в тому числі: 200 млрд. євро – для внутрішнього ринку і стільки ж – на експорт [8]. Підтримку країнам, що розвиваються, збільшують і міжнародні кредитори, але наявного у міжнародних фінансових організацій ресурсу не вистачить, щоб задовольнити всі запити, а отже збільшиться нерівність між країнами;

- відмова від діючих макроекономічних стандартів, зокрема: країни Європи вже відмовилися від певних бюджетних правил – Маастрихтських критеріїв, в рамках яких допускається дефіцит держбюджету в розмірі не більше 3 % від ВВП; Єврокомісія надала членам ЄС повну гнучкість в бюджетних правилах, щоб вони могли збільшити свої витрати; міжнародні кредитори все частіше допускають збільшення бюджетного дефіциту країн-позичальників;

- прискорене впровадження безумовного доходу шляхом застосування прямих виплат домогосподарствам, особливо враховуючи зростання рівня безробіття;

- посилення державного втручання, адже чим вища підтримка держави вразливим галузям, тим вище ступінь державного втручання.

Решоринг – процес повернення підприємств, що раніше були перенесені за кордон, в контексті процесу реіндустріалізації в рамках розвитку/побудови постіндустріальної або інформаційної економіки в країні базування батьківської компанії. У сучасних умовах промисловість виступає основою для сталого економічного розвитку та розбудови глобальної конкурентоспроможності, а також в якості драйверу суміжних галузей: освіти, науки, сервісних галузей, інфраструктури ринку тощо; підтримує або формує суспільство «нового середнього класу» в умовах нерівності та поглиблення розриву у доходах. Основним фактором акселерації процесу решорингу, ми вважаємо, зростання конкуренції між країнами (в першу чергу США, ФРН, Японія, КНР та іншими країнами в різній мірі) на шляху переходу до Індустрії 4.0 (в рамках нової промислової або ресурсної революції) девізом такого процесу може стати гасло «спочатку вдома» [4, с. 1].

Решоринг – це добровільна корпоративна стратегія щодо часткового або повного переміщення раніше офшорного виробництва у рідну країну. Інша назва зазначеного процесу – бекшорінг [15].

До видів решорингу відносять:

- внутрішній решоринг як переміщення виробничої діяльності, яка виконувалася на об'єктах, розмішених за кордоном, назад до об'єктів на території України;

– решоринг для аутсорсингу як переміщення виробничих процесів, які виконувались на підприємствах за кордоном, назад до вітчизняних постачальників; описує процес переміщення виробничої діяльності з офшорних постачальників до постачальників із України;

– решоринг для інсорсингу (розширення діяльності підприємства для додаткового завантаження наявних потужностей або активів) як переміщення виробничої діяльності, що передається в аутсорсинг офшорним постачальникам, до об'єктів, що базуються в Україні, що вважається повторним фінансуванням для інсорсингу [15];

– решоринг людського капіталу, додаємо ми, як повернення в Україну трудових мігрантів та використання здобутого ними передового закордонного досвіду для організації сучасного виробництва на території України або повернення розміщених в інших країнах виробничих потужностей.

В Україні на разі переважають процеси офшорингу як рішення компанії перенести всю продукцію або частину її виробництва в іноземну країну.

Незважаючи на те, що офшоринг часто зменшує витрати на оплату праці в організації, визначимо декілька факторів, які є перевагами решорингу над офшорингом:

– збільшення виробничих витрат у країнах, що розвиваються – країни світу, особливо в Азії, продовжують розвиватися, відповідно, зростає вартість робочої сили поряд із витратами на доставку;

– нестабільність міжнародної торгівлі – зміни в геополітичній ситуації протягом останнього десятиліття (наприклад, зростання провідної ролі Китаю на міжнародному рівні на противагу стриманості США), зміни у світових торгових відносинах (наприклад, Brexit) суттєво посилюють ризик закордонних операцій;

– просторове ущільнення ланцюгів поставок, що полегшує управління ними та створює більш чіткі робочі процеси;

– нормативні чинники – відповідність матеріальним стандартам, питання контролю якості та втрата інтелектуальних прав під час роботи за кордоном можуть створити проблеми для компаній;

– посилення національної економіки – решоринг повертає робочі місця, активи та ресурси, що сприяє збільшенню ВВП та зміцненню економіки;

– зменшення ризику – повторне планування допомагає захистити ланцюги поставок від надзвичайних ситуацій, які можуть призвести до значних затримок виробництва.

Поряд із перевагами наведемо недоліки решорингу, які необхідно врахувати під час розробки та реалізації механізму решорингу на державному рівні:

– значні витрати на переміщення виробничих операцій з однієї країни в іншу – це завдання, яке вимагає ретельного логістичного планування та управління, і у разі неякісного виконання – початкова вартість перелокації виробництва може суттєво перевищити будь-які вигоди (доцільно залучати профільних спеціалістів та консультантів з метою недопущення недоліків);

– доступ до виробничих матеріалів та ресурси (якщо матеріали та ресурси можна отримувати на місцевому рівні, то решоринг стимулюватиме

національну економіку; якщо потрібно імпортувати – ймовірний негативний вплив як на національну, так і закордонну економіку).

На прикладі США виокремлюють такі важливі фактори акселерації процесу решорингу: решоринг – як нова національно-орієнтована економічна політика уряду; роботизація та автоматизація робочих місць в працевістких виробництвах; поступове вирівнювання вартості робочої сили у промисловості у порівнянні з іншими країнами; питання безпеки та функціонування стратегічних галузей проблема захисту прав інтелектуальної власності закордоном; зниження внутрішніх цін на енергоносії; відмова від екологічних обмежень, що впливали на промисловий розвиток [4, с. 2].

Очевидно, що національна економіка України зможе стрімко розвиватися за рахунок формування експортноорієнтованої економіки.

Відтак, стратегічними пріоритетами державної міграційної політики з метою повернення трудового та інтелектуального капіталу визначаємо такі:

- втілення економічного прориву, забезпечивши перехід від сировинної до інноваційної економіки на засадах сталого розвитку та за рахунок решорингу підприємств;

- розвиток середнього класу не менше 60 % від працездатного населення України;

- решоринг людського капіталу.

Важливо розвивати конкурентоспроможні галузі української промисловості: військово-промисловий комплекс, інформаційні технології, авіа-, судно-, верстато- та машинобудування, космічну, харчопереробну тощо, обмеживши некритичний імпорт. Надавати всебічну державну підтримку малому й середньому бізнесу. Забезпечити фермерів дешевими кредитами та дотаціями. Запровадити державну програму відновлення інфраструктури сіл.

Державні механізми (програми, проекти) забезпечення решорингу підприємств повинні передбачати ряд концептуальні заходи.

1. Вбудова решорингу та реіндустріалізації у стійку державну промислову політику, орієнтовану на сталий розвиток загалом та на інвестиції, технології, підприємництво, інновації, дослідження, освіту, екологію, енергоефективність, інфраструктуру зокрема.

Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року є орієнтирами для розроблення прогнозних і програмних документів, проектів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України [6].

2. Забезпечення послідовного, стабільного та безпечного регулювання процесів решорингу та ефективне функціонування внутрішнього ринку. Організація спеціальних інформаційних центрів, орієнтованих на процеси решорингу.

3. Розбудова промислових районів та об'єктів або відродження та розвиток наявних до сучасного технологічного рівня, що зменшило їх активність внаслідок низької конкурентоспроможності виробництв. Оновлення виробничих інструментів та процесів, приведення їх у відповідність з вимогами політики сталого розвитку.

Розроблення політики впровадження інновацій та підвищення продуктивності праці з метою створення конкурентних переваг. Попри високу економічну невизначеність та певне зниження обертів світового економічного зростання інновації є основним міжнародним трендом. Останніми роками спостерігається зростання інвестицій в інновації економіки всіх рівнів розвитку. Використання інтелектуальної власності досягло рекордних показників у 2017 та 2018 рр. Глобальні видатки на науково-дослідні роботи зростають швидше, ніж глобальна економіка, збільшившись вдвічі з 1996 по 2016 рр.; у 2017 р. глобальні державні видатки зросли на 5 %. Україна – 47-ма із 129 країн світу в рейтингу за Глобальним Інноваційним індексом [14, с. 18]. Так, наша держава піднялася на 4 позиції, проте «ахіллесовою п'ятою» залишається так звана формальна інновація, спрямована радше на кількість, а не якість досліджень. Потрібно розуміти, що органи державної влади України повинні сприяти інноваціям для досягнення економічного та соціального розвитку, зокрема шляхом державного інвестування. Наближення та суміщення центрів науково-дослідних робіт та дослідно-конструкторських робіт (які все ж таки залишаються в Україні) із автоматизованим виробництвом дозволить суттєво скоротити глобальні ланцюжки вартості, знизити виробничі витрати, підвищити конкурентоздатність продукції (послуг).

4. Полегшення доступу до фінансування та прискорення притоку інвестицій, у тому числі шляхом створення нових банківських установ. Тут слід наголосити на створенні муніципальних та кооперативних банків як дієвого інструменту розвитку регіональної економіки.

5. Розробка механізмів державної фінансової підтримки процесів решорингу підприємств на територію України. Заохочення заходів щодо забезпечення участі національних виробничих галузей на всіх етапах ланцюжка створення вартості. Разом із тим необхідно припинити дотувати нерентабельні підприємства, адже очевидно, що бюджетні кошти неефективно використовуються. Решоринг підприємств є вигідною альтернативою заміни збиткових та неконкурентоспроможних виробництв на території України. При цьому кошти державного та місцевих бюджетів можуть бути спрямовані на: модернізацію виробничих потужностей, рентабельність яких можна підвищити; створення альтернативних робочих місць, в тому числі решорингу виробництв з інноваційними технологіями.

6. Створення збалансованої та стабільної системи оподаткування для стимулювання внутрішнього споживання та залучення прямих іноземних інвестицій. На жаль, на разі для вітчизняного податкового законодавства характерні перманентні зміни, до яких складно адаптуватися усім суб'єктам господарської діяльності та що суттєво підриває довіру потенційних інвесторів і жодним чином не стимулює процеси решорингу.

Дизайн податкової системи країни відображає економічні міркування, політичні фактори, а також ставлення громадян країни до перерозподілу публічних фінансів. Інструменти податкового регулювання можуть згладжувати економічні потрясіння, нестабільність виробництва та скорочення рівня зайнятості в державі.

На разі слід відзначити, такі аспекти, які позитивно вплинули на «легкість ведення бізнесу» в Україні: спрощення процедури отримання дозволів на будівництво; посилення захисту міноритарних інвесторів, а саме підвищення вимоги до оприлюднення інформації в щорічних звітах про транзакції пов'язаних сторін; спрощення механізмів транскордонної торгівлі, зокрема скасування вимоги перевірки автозапчастин; полегшення виконання контрактів шляхом запровадження спрощеної процедури щодо малих позовів та досудових конференцій як частини методів управління справами, що застосовуються у всіх господарських судах [3, с. 332].

Податковим стимулом для решорингу також визначаємо скасування податку на додану вартість на капітальні інвестиції вітчизняних підприємств. Цей податковий інструмент орієнтований переважно на підтримку середнього та великого бізнесу, їх інноваційного розвитку. Таку практику поряд із податком на виведений за кордон капітал успішно впроваджують уже тривалий час в Туреччині. Разом із тим наголошуємо на доцільності зобов'язати компанії, що працюють на українському ринку та зареєстровані в «офшорних» юрисдикціях, перереєструватися в Україні та сплачувати податки в бюджет держави. Актуальним є запровадження системи моніторингу на підставі дзеркальних митних даних з країнами торгівельними партнерами, що мінімізує корупційну складову на митниці та відповідно збільшить надходження митних платежів.

7. Приведення екологічного законодавства у відповідність до міжнародної практики сталого розвитку та європейської енергетичної політики, оновлення відповідної інфраструктури. Європа переживає зелену та цифрову трансформацію, і європейські інституції прагнуть забезпечити, щоб люди залишалися на центральному рівні, а економіка працювала на них. Внесок соціальних партнерів необхідний для того, щоб зробити наше суспільство стійким і готовим до майбутніх викликів в економіці, промисловості, соціальному захисті. Нормативно-правові акти повинні охоплювати такі напрями, як: сталий розвиток; зелена угода; цифровий перехід; промислова стратегія; політика зайнятості та соціальної інтеграції [13]. Хоча суворі екологічні норми можуть сприяти решорингу в країні із більш слабкими нормами, неприпустимо стимулювати перелокацію підприємств у юрисдикції з менш суворими екологічними нормами. Такий підхід повністю суперечить політиці сталого розвитку, а отже не може застосовуватися в Україні.

8. Створення системи ефективного управління людськими ресурсами, сприяння професійній діяльності, розвитку компетентностей та інноваційності, у тому числі за рахунок використання потенціалу наукових установ та організацій, громадських організацій. Наприклад, у США виробники просувають учбові програми та співпрацюють з коледжами й університетами для створення більш конкурентоспроможної робочої сили. У той же час держава та бізнес об'єднують програми професійної підготовки в рамках своїх пакетів стимулювання для залучення інвестицій виробників [11].

9. Розвиток трудового потенціалу потребує обміну передовим досвідом від трудових мігрантів, які повернулися в Україну та набули за кордоном новітніх виробничих навичок та професійних компетентностей. Для цього необхідне

використання узгоджених тренінгових програм як локального (за підтримки органів місцевого самоврядування), так і регіонального (за підтримки органів влади обласного рівня) та державного (за підтримки центральних органів державної влади). Цьому сприятиме створення «центрів підвищення майстерності» на основі механізмів державно-приватного партнерства, метою діяльності якого є тренінги для суб'єктів, які ведуть виробничу діяльність або планують решоринг підприємств, щодо ефективного використання фінансового усіх видів виробничого потенціалу на відповідній території. До таких інструментів пропонуємо включити й ваучерні програми.

Практика надання ваучерів вже набуває свого розвитку в Україні. Прикладом є діюча ваучерна програма професійної підготовки осіб віком 45+. Закон України «Про зайнятість населення» [5] передбачає для осіб старше 45 років із страховим стажем не менше 15 років право одноразово отримати ваучер для перепідготовки, спеціалізації, підвищення кваліфікації за професіями із затвердженого переліку. Оплата ваучера здійснюється за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Зарубіжний досвід дає багато прикладів використання ваучерних технологій в різних сферах надання соціальних благ/послуг, застосовуючи їх як інструмент реалізації політики на ринку праці: у Франції, Бельгії та кантоні Женева ваучери застосовуються для оплати послуг в секторі домогосподарств, тим самим мотивуючи домогосподарства-роботодавців та домашніх працівників перевести трудові відносини з неформального сектора в офіційний; у Греції – для організації медичного обслуговування (зокрема проведення діагностики) незастрахованих осіб; у Люксембурзі – для організації надання послуг по догляду за дітьми дошкільного віку чи у позашкільний час [7, с. 56].

Для зручності формування ваучерних програм класифікуємо ваучери за такими ознаками: за терміном дії (строкові, безстрокові, за фактом); за формою випуску ваучерів (електронні, паперові купони, пластикові картки); за рівнем випуску ваучерів (державні, обласні, муніципальні); за способом фінансування (повне фінансування з бюджетів; повне фінансування за рахунок коштів цільових фондів; часткова оплата послуг за рахунок коштів бюджетів чи цільових фондів на умовах співфінансування із стейкхолдером); за напрямом застосування (шкільна, дошкільна, вища і професійна освіта, медицина, комунальні послуги, адміністративні послуги, відпочинок та оздоровлення, житлова сфера, страхування, кредитування, модернізація виробничої діяльності); за цільовою аудиторією отримувачів (диференціюється за віком, статтю, видом діяльності, станом здоров'я та обмеженням фізичних можливостей, рівнем освіти, сімейним станом, кількістю дітей та ін.); за еквівалентом (фінансовий; товарний).

10. Подолання браку трудового ресурсу, потенціалу та навичок у виробничій галузі шляхом решорингу людського капіталу. Згідно з даними Національного банку України 5,54 млрд. дол. США надійшло в Україну від трудових мігрантів протягом I півріччя 2019 р., що близько 8 % ВВП країни. При чому щонайменше 20 % таких коштів перераховані в Україні неофіційними способами, зокрема ввезені готівкою. З огляду на суттєві зміни, що відбулись в міграційних потоках, Національний банк удосконалив методiku оцінки обсягів

приватних переказів. Раніше розрахунки неформальних каналів здійснювались на основі загальних коефіцієнтів для груп країн. Відтепер для країн з найбільшими потоками переказів, зокрема Польщі враховується так звана «дзеркальна статистика» про перекази в Україну, тобто дані платіжного балансу центробанків. Крім того, для 18 країн, з якими Україна має найбільші потоки приватних грошових переказів, розраховуються індивідуальні коефіцієнти на основі відповідних обстежень [2]. У напрямі детінізації надходжень коштів від трудових мігрантів з-за кордону доцільно визнати їх інвестиціями та встановити пільговий період оподаткування або оподатковувати за пільговими ставками, зокрема за умови їхнього вкладення у підприємницьку діяльність в Україні, вважати інвестиціями, що не оподатковуються. З метою заохочення повернення українських науковців з-за кордону рекомендуємо привести патентне законодавство України у відповідність із провідною світовою практикою, а також забезпечити виплату науковцям не менш ніж 25 % суми, отриманої з продажу прав на патент за їхній винахід. Безумовним напрямом є збільшення державного фінансування фундаментальних досліджень.

11. Запровадження активної політики імпортозаміщення. На тепер в Україні, у тому числі можна виокремити такі напрями розвитку економіки: імпортозаміщення та формування сектору ІТ.

Модель імпортозаміщення як «насамперед економічний процес бажаного або небажаного витиснення імпортних товарів з вітчизняного ринка [1]» застосовувалась в багатьох країнах, але на основі різних підходів, з менших або більшим успіхом. За 2019 р. негативне торгівельне сальдо становило 9,3 млрд. дол. США. Саме на стільки імпорт товарів та послуг перевищив експорт. Подолати цю тенденцію можна шляхом планового імпортозаміщення для товарів, виробництво яких в Україні є розвинутим або має перспективи розвитку. До прямих заходів впливу можна віднести: обмеження щодо некритичного імпорту на товари, конкурентоспроможні аналоги яких можуть вироблятися на території України; тимчасове зменшення ввізного мита та податку на додану вартість на обладнання і техніку, яка необхідна для розвитку виробництва та не має аналогів в Україні.

Отже, підсумовуючи результати дослідження можливостей України щодо індустріального прориву на засадах сталого розвитку підтверджується актуальність решорингу підприємств за для досягнення такої стратегічної мети. Зміна полюсів з офшорингу на решоринг відкриває для держави широкі горизонти з метою стабілізації, відродження та розвитку національної економіки. Україна володіє значними перевагами (геополітичними та трудовими) для вдалого розміщення новітніх виробництв на своїй території та цілком може конкурувати за підприємства, які приймають рішення про перелокацію основних потужностей з країн, де вони наразі ведуть виробничу діяльність.

Серед таких ключових переваг України визначаємо решоринг людського капіталу за рахунок трудових мігрантів, які повертаються з-за кордону, зокрема у зв'язку зі світовою пандемією Covid-19. Разом із трудовими мігрантами в Україну заходить новий інтелектуальний капітал, здобутий під час здійснення професійної діяльності в більш розвинених країнах. Отримані навички та

компетентності можуть стати базисом розвитку новаційних та інноваційних виробництв в Україні.

Поряд із перевагами відзначаємо ряд аспектів, які свідчать про неготовність України до рещорингу та які необхідно здолати у найближчій перспективі, щоб не втратити ситуаційні можливості розвитку національної економіки: експлуатація старих ідей та технологічна відсталість більшості вітчизняних промисловців, слабкі акценти на розвитку власних організаційних спроможностей; недостатня узгодженість між стейкхолдерами та механізмів реалізації державної промислової політики; розриви в екосистемі, зокрема між науковцями й промисловими підприємствами; різновекторність державних політик в сфері інновацій; низький рівень готовності України до реалізації своїх нових можливостей на міжнародній арені. Разом із тим прогнозується нова хвиля політики національного протекціонізму, де базовим інструментом запуску економіки України повинна стати система державних замовлень, у тому числі на фундаментальні наукові дослідження.

Список використаних джерел:

1. Коваленко Н. В. Проблеми формування конкурентоспроможності національної економіки. URL : <https://cutt.ly/fgKQfJ1>.
2. Національний банк удосконалив методику підрахунку обсягу приватних грошових переказів в Україну та уточнив їх оцінки за 2015 – 2017 рр. URL : <https://cutt.ly/3grG9TA>.
3. Мунько А.Ю. Україна в світі: соціально-економічний вимір / А.Ю. Мунько, М.М. Трещов // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – Дніпро : ДДУВС, 2020. – № 2. – С. 327 – 335.
4. Підчоса О.В. Рещоринг: проблеми і перспективи. Міжнародні відносини. 2017. № 1. URL: <https://cutt.ly/EgKQgCA>.
5. Про зайнятість населення : закон України від 10 лип. 2012 р. № 5067-VI. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>.
6. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : указ Президента України від 30 вер. 2019 року №722/2019. – URL : <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>.
7. Ткаченко Л. Про ваучерну систему в Україні: фінальний звіт / На замовлення ПРООН в Україні, 2015. – 61 с. URL : <https://cutt.ly/1gKQWld>.
8. Consiglio dei Ministri n. 39. – URL : <https://cutt.ly/ZgKQUQ4>.
9. EU ministers agree half a trillion euro coronavirus rescue plan. Reuters. – URL : <https://cutt.ly/UgKQIdk>.
10. European Stability Mechanism. – URL : <https://www.esm.europa.eu>.
11. Gray S. FDI & Reshoring Lead to U.S. Manufacturing Growth. Area Development. 2018. URL : <https://cutt.ly/mgKQEzI>.
12. Iozia E. M., Leirião J. C. Reshoring of EU industries in the framework of reindustrialization. CSMI/120 Reshoring of EU industries. URL : <https://cutt.ly/egKQTDD>.
13. Studničná L. Industrial transition towards a green and digital European economy: regulatory requirements and the role of social partners and civil society (exploratory opinion requested by the Parliament). URL: <https://cutt.ly/mgKQRXZ>.
14. The Global Innovation Index 2019: Creating Healthy Lives – The Future of Medical Innovation / Cornell University, INSEAD, and the World Intellectual Property Organization, 2019. – 451 pp. – URL : <https://cutt.ly/hgKQAXc>.
15. Understanding Reshoring. Economic Development Administration. URL : <https://cutt.ly/AgKQYDr>